

HET VERDIENMODEL VAN NATUURINCLUSIEVE MELKVEEHOUDERIJ

Resultaten uit Onder de Streep 2023

Interesse?
Meld je aan
voor een
studiegroep! >

“Kan je met natuurinclusieve melkveehouderij een goede boterham verdienen?”

Deze en andere vragen over het verdienmodel van natuurinclusieve melkveehouderij staan centraal in het onderzoek Kosten-Baten Analyse Transitie Melkveehouderij. In dit onderzoek deden 45 melkveehouders uit verschillende regio's en met verschillende mate van natuurinclusiviteit mee. Voor deze bedrijven keken we naar waar het hen bijvoorbeeld lukt om kosten te besparen of extra opbrengsten te behalen door natuurinclusieve melkveehouderij. In 2024 gaan we door met dit project met meer dan 100 boeren in 10 studiegroepen door heel Nederland!

IN 2023:

45 BOEREN

**6 STUDIE-
GROEPEN**

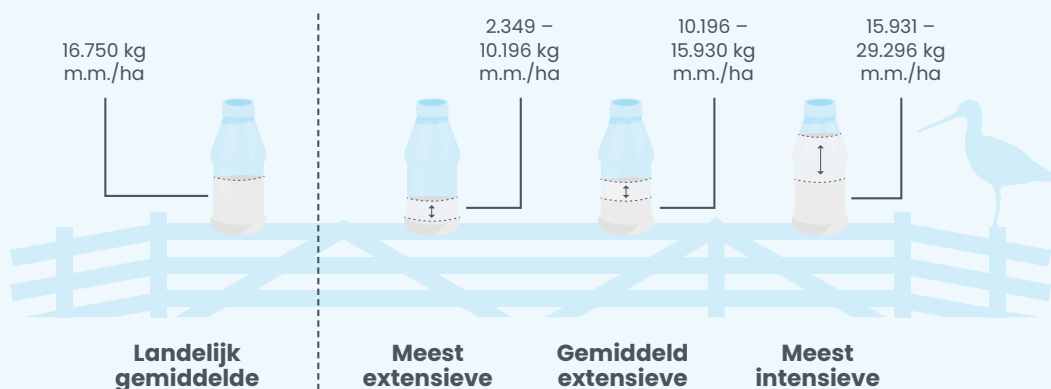
4 REGIO'S

Met in 2024 meer dan 100 deelnemers!

OVER 'ONDER DE STREEP 2023'

We analyseerden de economische en algemene gegevens over 2021 van 45 melkveebedrijven over heel Nederland. Om de bedrijven onderling te kunnen vergelijken en meer te weten te komen over de kosten en baten van natuurinclusieve melkveehouderij verdeelden we de melkveehouders in drie groepen op basis van intensiteit.

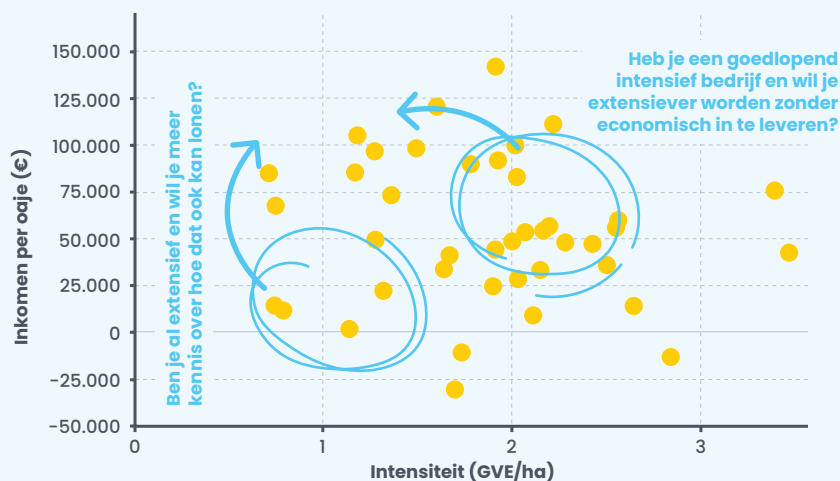
Zo ontstaat er een meest extensieve groep (meetmelkproductie van 2.500 – 10.000 kg meetmelk/ha), een gemiddeld extensieve groep (10.000 – 16.000 kg meetmelk/ha) en een meest intensieve groep (16.000 – 30.000 kg meetmelk/ha). Voor deze drie groepen brachten we de kosten voor verschillende activiteiten in beeld, zoals voor voerwinning of aankoop van voer, en berekenden we enkele kengetallen, zoals het saldo.

Er is niet één juist verdienmodel, of een allesbepalende factor is voor succes. Het gaat niet alleen om het verlagen van kosten, maar ook om strategische keuzes die passen bij jouw bedrijf zoals voerstrategie en inzet van grond. Denk aan waar je je op wilt richten: wil je minder uren werken, de hoogste marge behalen, of de kosten minimaliseren?

WAAR WIL JE HEEN MET JE BEDRIJF?

Er zit een grote spreiding in het resultaat van de deelnemende bedrijven en ook in hoe intensief de bedrijven zijn, zoals te zien in de figuur hieronder. Er is niet per se een relatie tussen intensiteit en inkomen per onbetaalde arbeidsjaareenheid: er zitten zowel extensieve als intensieve bedrijven bedrijven tussen met een goed resultaat. De uitdaging verschilt dan ook per bedrijf.

■ INTENSITEIT UITGEZET TEGEN INKOMEN PER ONBETAALDE ARBEIDSJAAREENHEID

Het verdienvermogen van natuurinclusieve melkveehouderij

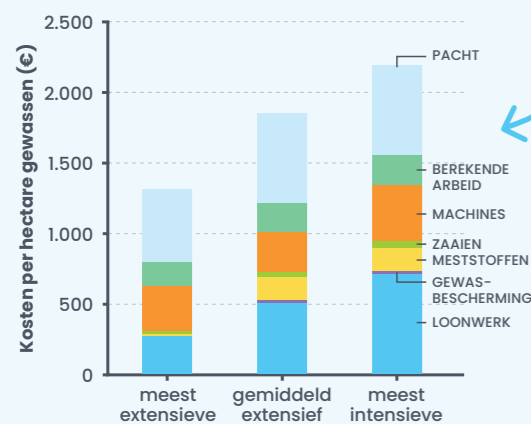
Wat is het verdienmodel van natuurinclusieve melkveehouderij? Hieronder benoemen we hoe de meest extensieve bedrijven kansen verzilveren door kosten te besparen en opbrengsten te verhogen.

Voerstrategie

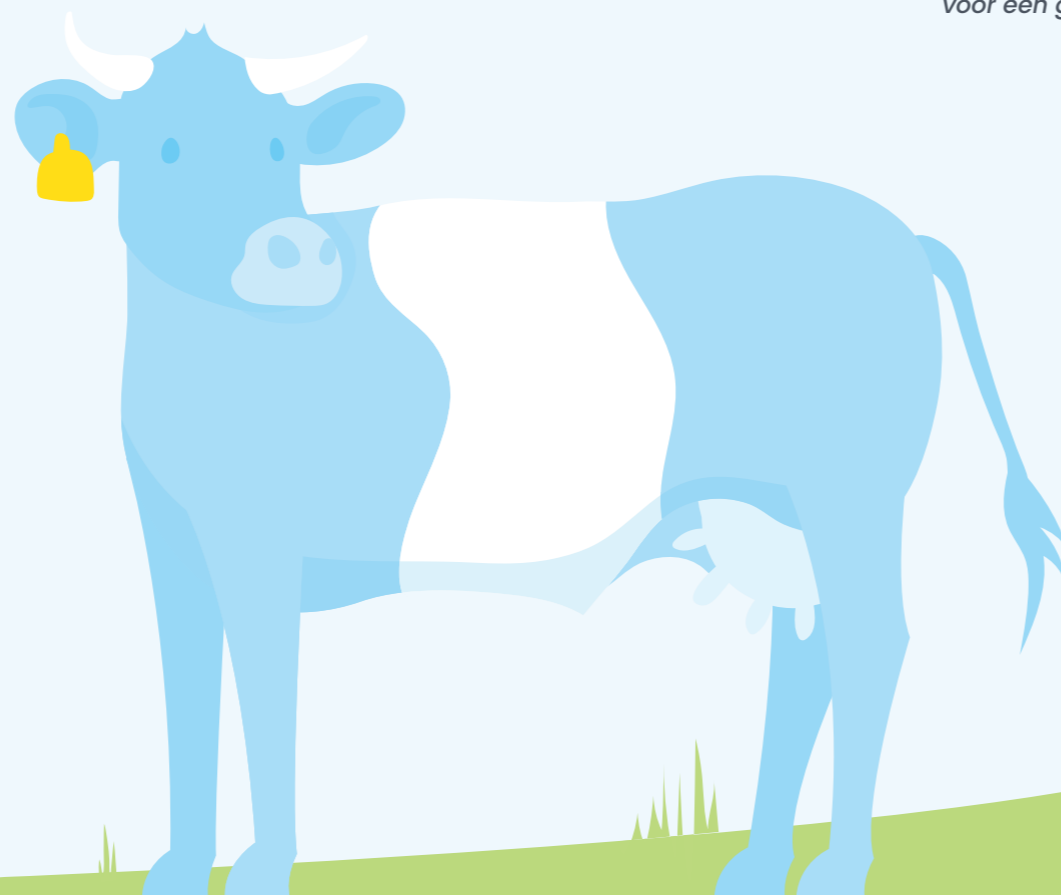
De meest extensieve bedrijven hebben lagere kosten per koe voor aankoop van voer. Omdat ze een relatief groot areaal hebben kunnen ze veel ruwvoer zelf produceren. Daarnaast voeren ze weinig krachtvoer en bijproducten.

De kosten voor eigen ruwvoerproductie (voerwinning) per hectare zijn ook lager voor de meest extensieve groep. Omdat de koeien veel weiden, hoeft er minder drijfmest uit worden gereden, wat kosten voor loonwerk of machines en arbeid voorkomt. Omdat een groter deel van het land natuurland is en er weinig maïs wordt geteeld, worden de hectares minder intensief bewerkt. Er wordt geen kunstmest gestrooid, niet gespoten en grasland wordt niet gescheurd. Dat bespaart zowel op kosten voor aankoop van bijvoorbeeld kunstmest, maar ook op loonwerk, machines en arbeid.

“Ik ben technisch laagstaand omdat de natuur hoogstaand is”

– Cock Verweij, deelnemende melkveehouder

Grondlasten

De meest extensieve bedrijven maken vaak gebruik van goedkopere (natuur-) gronden die niet geschikt zijn voor intensieve landbouw. Zo kunnen ze op kostenefficiënte wijze ruwvoer produceren. Dat doen ze bijvoorbeeld door dit kwalitatief laagwaardigere gras aan jongvee, droge koeien of vleesvee te voeren. Daarnaast ontvangen sommigen beheervergoedingen.

Veeverzorging

De dierenartskosten en kosten voor fokkerij en veeverbetering per koe zijn lager voor de meest extensieve bedrijven. Er wordt veel ingekruist met oude, robuuste rassen, zoals Fleckvieh, MRIJ of Fries-Hollands.

Duurzaamheidspremie

Sommige bedrijven maken gebruik van regelingen waarbij zij een bijdrage ontvangen voor duurzame prestaties, zoals bij de Brabantse Biodiversiteitsmonitor. Dit soort pilotprojecten keren betalingen uit tot €5.000 per jaar voor het behalen van punten op natuurinclusieve kenmerken, zoals kruidenrijk grasland of weidegang.

Neventakken

Een aantal van de bedrijven heeft een goedlopende neventak die een belangrijke bijdrage levert aan het resultaat, zoals het zelf verzuivelen van de melk of het verhuren van een vergaderlocatie. Dit is een goede manier zijn om de natuurinclusieve bedrijfsvoering te vermarkten: mensen zijn misschien bereid meer te betalen voor kaas als die op een duurzaam bedrijf is geproduceerd. Een neventak is echter niet noodzakelijk voor een goed resultaat.

Biologisch

Alle van de meest extensieve bedrijven zijn biologisch of biologisch-dynamisch. Hierdoor kan de lagere melkproductie wel tegen een hogere prijs worden afgezet (de melkprijs is gemiddeld €10 hoger per 100 kilogram meetmelk voor de meest extensieve bedrijven).

> Uitdagingen natuurinclusieve landbouw

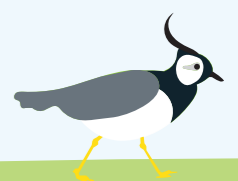
Lagere melkopbrengst

De meest extensieve bedrijven hebben een lagere melkproductie per koe, onder andere door meer laagproductieve rassen en een lagere krachtvoergift. Daarnaast is de veebezetting ook lager, waardoor de melkproductie op bedrijfsniveau gemiddeld ongeveer 1/3e is van de melkproductie op de meest intensieve bedrijven.

Niet-toegerekende kosten

Niet-toegerekende kosten zijn uitgaven voor huisvesting, machines en installaties, betaalde arbeid, grond en algemene kosten. Deze kosten zijn wat minder afhankelijk van de grootte van het bedrijf: of een bedrijf nou 60 of 150 koeien heeft, de accountantskosten blijven hetzelfde. Deze kosten voor de meest extensieve groep gemiddeld maar 17% lager dan voor de meest intensieve groep, terwijl zij een veel lagere opbrengst hebben.

GEMIDDELDE MELKPRIJS PER 100 KILOGRAM MEETMELK PER GROEP

UITDAGINGEN OM NATUURINCLUSIEF TE WORDEN

Uit het onderzoek lijkt te komen dat natuurinclusief zijn economisch haalbaar is, met name wanneer je bedrijfssituatie ook gemaakt is op natuurinclusief zijn: niet een te grote stal, of te weinig land hebben. Maar natuurinclusief worden is nog behoorlijk uitdagend, vanwege een aantal redenen:

Zoektocht naar wat jou past (maatwerk)

Er is niet één verdienmodel voor natuurinclusieve melkveehouderij. Boeren moeten zelf ondervinden welke maatregelen het beste passen bij hun bedrijf, omgeving en henzelf. Dit is een zoektocht die vaak meerdere jaren kost.

Verzonken kosten

Soms hebben boeren in het verleden investeringen gedaan, zoals in grote stallen, die minder bruikbaar zijn bij een natuurinclusieve bedrijfsvoering. Als je gaat extensiveren, maar twee jaar geleden een grote stal hebt laten bouwen, blijf je nog lang zitten met afschrijvingen waar je geen profijt meer van hebt. Daarnaast kan de opbrengst afnemen wanneer er bijvoorbeeld minder krachtvoer gevoerd gaat worden. Deze combinatie van een periode van lagere opbrengsten, maar nog geen lagere kosten is een uitdaging.

> Wat is natuurinclusieve melkveehouderij?

Natuurinclusieve melkveehouderij betekent dat melkveehouders hun bedrijf zo inrichten dat ze voedsel produceren in harmonie met de natuur. Dit houdt in dat ze natuurlijke processen integreren in hun bedrijfsvoering, zoals het verbeteren van de bodemstructuur door organische mest te gebruiken en het verhogen van de biodiversiteit door bijvoorbeeld bloemrijke akkerranden in te zaaien en hagen te planten. Het doel is om een gezond bodem- en watersysteem te creëren en de biodiversiteit te bevorderen waar op de lange termijn voedselproductie mogelijk is.

Ben jij melkveehouder die zelf kaas maakt? In de rekentool zit ook een module waarmee je de winstgevendheid van het zelf verkazen kan berekenen. Deze kijkt bijvoorbeeld ook naar de arbeid die nodig is om de kaas te produceren.

[**← Lees hier meer over het verdienvermogen**](#)

Natuurinclusief en extensief zijn kan uit, maar worden is een stuk lastiger – dat laten de resultaten en ervaringen van deelnemende boeren zien. Dit project geeft inzicht in de belangrijkste factoren die bepalen of en hoe je een rendabele bedrijfsvoering kunt opzetten en behouden.

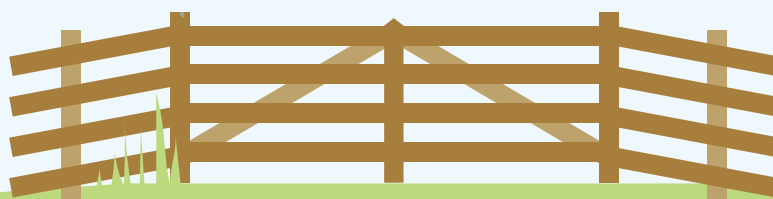
wij•land

Heb je nog vragen?
Neem dan contact met ons op via onderstaande contactgegevens!

Scan de QR code om het rapport met uitgebreide resultaten van 2023 te bekijken

Over dit project

Het project Kosten-Baten Analyse Transitie Melkveehouderij is een samenwerkingsproject van verschillende landelijke en lokale partners. Stichting Wij.land voert de landelijke coördinatie uit en coördineert daarnaast de studiegroepen in West-Nederland en De Natuurverdubbelers is verantwoordelijk voor het analyseren van gegevens van deelnemende bedrijven. In de regio werken we samen met Boerennatuur Fryslan (Noord), Platform Natuurinclusieve Landbouw Gelderland, Vruchtbare Kringloop Oost (Oost) en Brabants Bodem (Zuid). Dit project wordt gefinancierd door het Ministerie van Landbouw, Voedselzekerheid, Visserij en Natuur en diverse provincies. Dit document vat de resultaten samen van rapport 'Onder de Streep 2023'.

(0)20 - 261 94 19

natuurverdubbelers.nl

info@natuurverdubbelers.nl

